

TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının Bankaların Gayrinakdi Kredi Karşılıklarına Etkisi: Kredi Kartları Üzerine İnceleme

Effects of TFRS 9 Financial Instruments Standard on Banks' Non-Cash Credit Provisions: A Research on Credit Cards

Mustafa Süner¹ , Prof. Dr. Levent Çinko²

Öz

TFRS 9 standardının uygulanması neticesinde gayrinakit kredileri karşılıklarında ve bunların muhasebeleştirilmesinde farklılıklar meydana gelmiştir. TFRS 9 öncesindeki uygulamada genel karşılık 1. ve 2.grup kredileri ile gayrinakdi krediler risk bakiyesi üzerinden ayrılmakta, ilgili yönetmelik nezdinde maktu bir oran belirlenmekteydi. TFRS 9 uygulamasıyla hem toplam risk kredi dönüşüm oranıyla azaltılmakta, hem de kredi kartı kullanılabilir limit ve kullanılan limitler için ayrı ayrı beklenen kredi zarar karşılığı ayrılmaktadır. Çalışmanın amacı, TFRS 9 standardının öncesi ve sonrası muhasebe ve karşılık uygulamalarındaki değişiklikler ele alınmak suretiyle literatüre katkıda bulunmaktır. Bu çalışmada 2016-2020 dönemini kapsayacak şekilde kredi kartı adet ve taahhüt edilen harcama limiti açısından üst sıralarda bulunan Türkiye’de halka açık 4 adet borsaya kote bankanın verileri kullanılmıştır. TFRS 9 sonrasında 4 bankanın da gayri nakdi kredi karşılık bakiyeleri ve rezerv oranları artmış olsa da kredi kartı karşılık bakiyelerinde benzer bir artış görülmemiş, kredi kartı rezerv oranlarında ise düşüş görülmüştür. Gayrinakdi kredilerin ve kredi kartlarının NPL oranında kayda değer bir değişiklik gözlemlenmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Kredi Kartı Karşılıkları, Gayrinakdi Kredi, Bankacılık Sektörü

JEL Kodları: M40, M41, M48

Abstract

The application of the TFRS 9 standard have caused alterations to non-cash credit provisions and their accounting. Prior to TFRS 9, general provisions were made for 1st and 2nd group loans and non-cash loans based on the risk balance and for that a specific rate was determined in accordance with the related regulation. With the implementation of TFRS 9, both the risk is reduced by credit conversion rate over the total risk and the expected credit loss provision is allocated separately for credit card available limits and utilized limits. The aim of the study is to contribute to the literature by analyzing the changes in accounting and provision practices before and after TFRS 9. In this study, the data of 4 listed banks in Turkey, ranked high in terms of the number of credit cards and committed spending limits, are used for the 2016-2020 period. Although these four banks have seen an increase in both non-cash credit provisions and reserve ratios after TFRS 9, there is no similar rise in credit card provisions account, and there is even a decline in credit card reserve ratios. No significant change was observed in the NPL ratio of non-cash loans and credit cards.

Keywords: Credit Card Provisions, Non-Cash Credit, Banking Sector

JEL Codes: M40, M41, M48

¹ Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Bankacılık Ana Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi, mustafa35suner@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3363-6147

² Marmara Üniversitesi, Finansal Bilimler Fakültesi, Bankacılık Bölümü, leventcinko@marmara.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2690-7770

Giriş

5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'nun 48.maddesinde gayrinakdi krediler; teminat mektupları, kontrgarantiler, kefaletler, aval, ciro, kabul olarak sıralanmıştır (Bankacılık Kanunu, 2005). BDDK'nın Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri raporuna göre Aralık 2020 döneminde; gayrinakdi kredilerin büyüklüğü 1.004 milyar TL olarak gerçekleşmiş ve bu kredilerin %74'ü teminat mektubu ve %12'si akreditif olmuştur (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), 2020) 01.01.2018 tarihinden itibaren bankalar, TFRS 9 Finansal Araçlar standardını uygulamaya başlamış, bu anlamda kredilerin sınıflandırılması ve bunlar için ayrılacak karşılıklara ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmelikte de TFRS 9 ile uyumlu olacak şekilde değişiklikler yapılmış ve uygulanmaya başlanmıştır (Süner, 2020). Söz konusu değişiklikler her geçen gün bilançoda daha çok yer tutan gayrinakdi krediler için de önemli olmuştur.

Çalışmanın amacı, TFRS 9 standardının öncesi ve sonrası muhasebe ve karşılık uygulamalarındaki değişiklikler ele alınmak suretiyle literatüre katkıda bulunmaktadır. Literatürde konu ile ilgili (Chen vd., 2020) bir çalışma bulunmakta, ilgili çalışmada kredi kartı bakiyeleri ve bunlar için ayrılan karşılık bakiyesi analizine ve karşılık tutarının kredi kartı bakiyesine oranlanması ile bulunan rezerv oranına dair bir analize yer verilmiştir. Bu çalışmada ise söz konusu çalışmadan farklı olarak kredi kartı bakiyeleri standart, yakın izleme ve takipteki krediler şeklinde raporlanmış ve temerrüt etmiş kredi kartı bakiyesinin toplam kredi kartı bakiyesine oranlanması ile tespit edilen takibe dönüşüm oranına (NPL) dair bir analiz yapılarak yerli ve yabancı literatüre katkıda bulunulmuştur. Çalışmada diğer çalışmadan farklı olarak ayrıca TFRS 9 standardının uygulanması ile kredi kartı karşılıklarının muhasebeleştirilmesine ilişkin değişiklikler örnekler üzerinden ele alınmıştır.

Bu çalışmada giriş bölümünden sonra literatür taramasına, sonraki bölümde ise TFRS 9 Finansal Araçlar standardı öncesi ve sonrasındaki mevzuat ve uygulamaya ilişkin detaylara yer verilmiş ve finansal tablolar ve dipnotlar üzerinden geçişin etkisi rezerv oranı ve NPL oranları üzerinden gösterilmiştir. Son bölümde ise teorik olarak bir örnek üzerinden TFRS 9 öncesi ve sonrası karşılık tutarı hesaplanmış ve karşılık tutarının muhasebeleştirilmesindeki farklılıklar ele alınmıştır.

1. Literatür Taraması

TFRS 9 standardının uygulanması sonrasındaki etkilere dair yapılan literatür taramasında çalışmaları; finansal tablo kalemlerine olan, kredi karşılıklarına olan ve muhasebeleştirmeye olan etkisi üzerine şekilde bir ayrıma tabi tutmanın mümkün olduğu görülmüştür. TFRS 9 standardına geçişin finansal tablo kalemlerine etkisi üzerine aşağıdaki çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Yıldırım (2018) tarafından yapılan çalışmada; finansal varlıkların değer düşüklüğü için ayrılacak karşılık rakamlarının artacağı ve bankaların net karına doğrudan etki edeceği,

Akpelvan (2018) tarafından yapılan çalışmada; özel karşılıklar ile karşılıkların öncesindeki dönem net kar kalemleri arasındaki ilişkinin; gerçekleşen kredi zarar modelini uygulayan TMS 39 standardında %30,06 seviyesinde olduğu, öte yandan beklenen kredi zarar modelini uygulayan TFRS 9 standardı ile birlikte bu ilişkin %15,49 seviyesinde gerçekleştiği,

dolayısıyla TFRS 9 standardına geçiş ile birlikte bankalar tarafından özel karşılıkların karlılığın yönetimi amacıyla kullanılması hususunda bir azalış meydana geldiği,

Köksal vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada; TFRS 9 uygulamasının etkisini ölçülemek adına Türkiye'deki 7 bankaya ait 6 adet rasyo ile analiz gerçekleştirmiş, kredi karşılıklarına ilişkin yeni uygulamanın bankaların finansal tablolarını olumsuz yönde etkilediğini, öte yandan sermaye yeterlilik rasyo seviyelerinde ise koruma etkisi yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

TFRS 9 standardına geçişin kredi karşılıklarına etkisi üzerine aşağıdaki çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Kanat (2020) tarafından yapılan çalışmada; 2017 yıl sonu raporlarında 01.01.2018 itibarıyla TFRS 9 geçiş etkilerinin verildiği mali tablolar incelenmiş, birinci ve üçüncü aşama sınıflandırılan kredilerin karşılık ayırma oranlarında azalma ve ikinci aşama kredilerin karşılık ayırma oranında artış olduğu görülmüştür. Çalışmada ayrıca bir model çalışması gerçekleştirilmiş; bu sefer ikinci ve üçüncü aşama kredilerin karşılık ayırma oranlarında artma ve birinci aşama kredilerde azalma olduğu,

Karaarslan ve Gülhan (2020) tarafından yapılan çalışmada; Türkiye'de halka açık bankaların 2018 tarih itibarıyla TFRS 9'a geçiş etkilerini gösteren finansal tabloları incelenmiş, Avrupa Merkez Bankası tahminleri ile doğru, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tahminleri ile ters yönde olacak şekilde toplam karşılık tutarında artış olduğu,

Çakır (2020) tarafından yapılan çalışmada; Türkiye'deki aktif en yüksek 15 bankanın 2017 ve 2018 yıl sonu denetim raporları analiz edilmiş ve TFRS 9 standardının uygulanmasıyla birlikte beklenen zarar karşılığı rakamlarının tüm bankalarda ortalama %110 oranında arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

TFRS 9 standardına geçişin muhasebeleştirilmeye etkisi üzerine yapılan çalışmalarda;

Süner (2020) tarafından yapılan çalışmada; TFRS 9 öncesinde takipteki krediye ait tahakkuk ve reeskont tutarların iptal edilmek suretiyle nazım hesaplara aktarılma uygulaması standardın uygulanması ile birlikte iptal edilmeyerek normal kredi gibi muhasebeleştirilmeye devam edildiği hususu ele alınmış ve standardın uygulanmadan önceki ve sonraki tahakkuk ve reeskont kayıtlarının muhasebeleştirilmesinde değişikliğe gidildiği,

Süner (2020) tarafından yapılan çalışmada; TFRS 9 standardının uygulamaya konulduğu tarihten sonra kredi zarar karşılıklarının hesaplanmasına ilişkin değişikliğin ertelenmiş vergi açısından da farklılığa neden olduğu, uygulama sonrasında kredi karşılıkları için artık ertelenmiş vergi hesaplanmaya başlandığı ve ertelenmiş verginin muhasebeleştirilmesinde değişikliğe gidildiği,

Çiftci (2021) tarafından yapılan çalışmada; TFRS 9 uygulaması öncesi ve sonrası için kredi karşılıklarının hesaplanması ve muhasebeleştirilmesine yönelik inceleme gerçekleştirilmiştir. Çalışmada ayrıca TFRS 9 öncesinde yönetmelik doğrultusunda ayrılması gereken karşılık tutarının, TFRS 9 uygulaması sonrasında hesaplanan beklenen kredi zarar karşılığından daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan literatür taramasında TFRS 9 standardına geçiş ile gayrinakdi kredi karşılıklarına

etkisi üzerine bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Dünyada kredi kartı karşılıklarına ilişkin bir çalışma bulunmaktadır.

Chen vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada; TMS 39 ile TFRS 9 standardındaki uygulamalar karşılaştırıldığında TFRS 9 standardının uygulanması ile kredi kartı bakiyesinin %205,36 oranında arttığı ve söz konusu kredi kartı bakiyesi için ayrılacak karşılık tutarının %21,26 arttığı gözlemlenmiştir. Öte yandan yazarların rezerv oranı şeklinde nitelendirdiği karşılık tutarı/kredi kart bakiyesi oranının %3,99'dan %1,58'e düştüğü bulunmuştur.

2. TFRS 9'a Geçişin Gayrinakdi Kredi Karşılıklarına Etkisi

Bu başlık altında öncelikle TFRS 9 öncesi ve sonrasındaki mevzuata ilişkin değerlendirmede bulunulacaktır. Sonrasında ise bankaların konsolide olmayan finansal tabloları ve dipnotları üzerinden geçişin gayri nakdi krediler üzerindeki etkisi ele alınacaktır.

2.1. TFRS 9 Standardı Öncesi ve Sonrasına İlişkin Mevzuat Hükümleri

TFRS 9 uygulanmaya başlanmadan önce geçerli karşılıklar yönetmeliğinde aşağıdaki hüküm bulunmaktadır:

Bankalar, standart nitelikli nakdi kredileri toplamının yüzde biri (% 1) ve teminat mektupları, aval ve kefaletleri ile diğer gayrinakdi kredileri toplamının binde ikisi (% 0,2) oranında, yakın izlemedeki nakdi kredileri toplamının yüzde ikisi (% 2) ve teminat mektupları, aval ve kefaletleri ile diğer gayrinakdi kredileri toplamının binde dördü (% 0,4) oranında genel karşılık ayırırlar (BDDK, 2016: 6).

TFRS 9 uygulanmasını içeren yeni karşılıklar yönetmeliğinde ise aşağıdaki hüküm bulunmaktadır:

Bankaların kredileri için TFRS 9 kapsamında karşılık ayırmaları esastır. Bu Yönetmelik uygulamasında TFRS 9 kapsamında ayrılan karşılıklardan; On iki aylık beklenen kredi zarar karşılığı tutarları ve borçlunun kredi riskinde önemli derecede artış nedeniyle ayrılan ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı tutarları genel karşılık olarak, borçlunun temerrüdü dolayısıyla ayrılan ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı tutarları özel karşılık olarak addedilir (BDDK, 2008: 1).

Daha açıklayıcı olması açısından aşağıdaki tabloda öncesi ve sonrası mevzuatı karşılaştırmalı olarak yer almaktadır.

Tablo 1

Kredi Karşılık Oranlarının Karşılaştırılması

Kredi Grupları	Önceki Mevzuat	Yeni Mevzuat
1. Grup- Standart Nitelikli	Nakdi %1 Gayrinakdi %0,02	12 Aylık Beklenen Kredi Zararı
2. Grup- Yakın İzlemedeki	Nakdi %2 Gayrinakdi %0,04	Ömür Boyu Beklenen Kredi Zararı
3. Grup- Tahsil İmkânı Sınırlı	%20	Ömür Boyu Beklenen Kredi Zararı
4. Grup- Tahsili Şüpheli	%50	Ömür Boyu Beklenen Kredi Zararı
5. Grup- Zarar Niteliğindeki	%100	Ömür Boyu Beklenen Kredi Zararı

Kaynak: Köksal vd., (2020: 33)

Söz konusu beklenen kredi zararı ise 12 aylık ve ömür boyu olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. 12 aylık beklenen kredi zararı, “Ömür boyu beklenen kredi zararlarının,

raporlama tarihinden sonraki 12 ay içinde finansal araca ilişkin gerçekleşmesi mümkün temerrüt hallerinden kaynaklanan beklenen kredi zararlarını temsil eden kısımdır.” şeklinde tanımlanırken, ömür boyu beklenen kredi zararı ise “Finansal aracın beklenen ömrü boyunca gerçekleşmesi mümkün tüm temerrüt durumlarından kaynaklanan beklenen kredi zararlarıdır.” şeklinde tanımlanmaktadır (Kamu Gözetimi Kurumu (KGK), 2019).

TFRS 9’a göre kredi karşılığı ifadesi yerini “Beklenen Kredi Zararı” kavramına bırakmıştır (Köksal vd., 2020). Aşağıdaki başlıklar altında TFRS 9 kapsamında beklenen kredi zararı hesaplanmasında kullanılan değişkenler ele alınacaktır.

2.1.1. TFRS 9 Standardı Kapsamında Beklenen Kredi Zararı Hesaplanması

TFRS 9 standardı kapsamında, bankalar içsel olarak oluşturdukları derecelendirme sistemlerini kullanmaları ve kredi zararını müşteri ve kredi bazında hesaplamaları beklenmektedir (Aktürk, 2016). İçsel olarak oluşturulan derecelendirme sisteminde belli başlı kavramlar bulunmakta olup, aşağıdaki başlıklar altında temerrüt olasılığı, temerrüt hâlinde kayıp, kredi dönüşüm oranı, temerrüt hâlinde risk kavramları ele alınacaktır.

2.1.1.1. Temerrüt Olasılığı

Temerrüt olasılığı, borçlu tarafın alacaklı tarafa olan kredi yükümlülüğünün yerine getirmeme olasılığını ifade etmekte; bu olasılık da gerek kredi derecelendirme kuruluşu tarafından, gerekse bankanın içsel derecelendirmesi tarafından borçlu için atanan notu esas alarak belirlenmektedir (Colquitt, 2007). Temerrüt olasılığı 0 ve 1 arasında değişen bir sayısal değeri ifade etmekte ve borçlunun temerrüt etme ve etmemesine ilişkin olasılıkların toplamı 1 olmaktadır (Arslan, 2022). Her ne kadar temerrüt olasılığının belirlenmesi tarihsel temerrüt oranları ve banka içsel kredi skor ve istihbarat bilgilerinin ekonometrik analizi ile elde ediliyor olsa da, bu çalışmada S&P Global Ratings’e ait 2020 yılı küresel şirket temerrüt oran çalışmasında üretilen kredi derecesi bazlı temerrüt oranları üzerinden analiz yapılacaktır.

Tablo 2

1981-2020 Ortalama Kümülatif Temerrüt Oranları (1 Yıllık) (%)

Kredi Derecesi	Temerrüt Oranı (%)
AAA	0,00
AA	0,02
A	0,05
BBB	0,16
BB	0,63
B	3,34
CCC/C	28,30

Kaynak: S&P Global Ratings, (2021: 51).

Tablo 2’de görüleceği üzere firmaların kredi derecesi AAA notundan CCC notuna düşükçe temerrüt olasılıkları artmaktadır.

2.1.1.2. Temerrüt Hâlinde Kayıp

Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğde karşı tarafın temerrüdünden kaynaklanan zararın, temerrüt anındaki bakiyeye oranı temerrüt hâlinde kayıp olarak tanımlanmıştır (BDDK, 2014). Söz konusu durum şu basit örnekle ele alınabilir. Kredinin

temerrüdü ve bankanın ilgili temerrüt bakiyesinin tamamını tahsil etmesi hâlinde temerrüt hâlinde kayıp yoktur. Öte taraftan hiç tahsilat yapılamadığı durumda ise söz konusu bakiyenin tamamı temerrüt hâlinde kayıptır ve bu oran %100'dür (Özbek, 2019). Tahsilat sürecinde yapılan doğrudan ve dolaylı idari veya yasal takip masraf vb. hesaplama dâhil edilir. Kredi takibe alındıktan sonra, temerrüt tarihine iskonto edilmiş net tahsilat yüzdesi hesaplanmaktadır. Dolayısıyla temerrüt hâlinde kayıp formülü şu şekilde gösterilebilir (Yıldırım, 2018).

$$\text{Temerrüt hâlinde kayıp (\%)} = 1 - \text{Net tahsilat oranı (\%)}$$

Yukarıdaki formülde dikkate alınarak geçmiş veriler dikkate alınarak her portföy ve ürün bazında tek tek yapılarak hesaplanması gerekmektedir (Yıldırım, 2018).

BDDK'nın Ekim 2020 tarihli Basel 3 Final Yerel Sayısal Etki Çalışması Sonuçları duyurusunda, "Kredi kaynağından ziyade işlemleri kolaylaştırmak için kullanılan rotatif ürünler, örneğin ödeme dönemlerinde tamamen ödenen kredi kartları ve son 12 boyunca çekim olmamış BCH'lar için %45 risk ağırlığı uygulanabilecektir." hükmüne yer verilmiştir (BDDK, 2020: 10). Bu çalışmada da BDDK duyurusunda yer verilen kredi kartları için kullanılması uygun görülen %45 oranı temerrüt hâlinde kayıp oranı olarak kullanılacaktır.

2.1.1.3. Kredi Dönüşüm Oranı

Kredi dönüşüm oranı, değerlendirme tarihi ile temerrüdün gerçekleştiği tarih arasındaki olası risk artışlarının uyarlanmasında kullanılan orana denilmektedir. (Köksal vd., 2020)

Bilanço dışı kalemler için kredi riski, tahsis edilen ancak kullanılmayan kredi tutarının kredi dönüşüm oranı ile çarpımı yoluyla hesaplanmaktadır (Basel Bankacılık Denetim Komitesi, 2006: 95). Gayrinakdi krediler, ürün tipi ve ilgili bankanın geçmiş tazmin tutarları analiz edilmek suretiyle kredi tutarının nakde dönüşüm oranı tahmin edilmektedir (Türkiye İş Bankası, 2020).

01.11.2006 tarihli "Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik" hükmünde kredi kartı harcama limiti taahhütleri için kredi dönüşüm oranının %50 olarak uygulanabileceği belirtilmektedir (BDDK, 2006). Her ne kadar kredi dönüşüm oranı tahmini ilgili bankanın geçmiş tazmin verileri üzerinden yapılan analiz çalışması ile elde edilebiliyor olsa dahi bu çalışmada verilerin bulunmaması nedeniyle ilgili yönetmelikte belirlenen kredi dönüşüm oranı kullanılacaktır.

2.1.1.4. Temerrüt Hâlinde Risk

Bir alacağın temerrüde düşmesi hâlinde ya da alacağın tahmini risk tutarını ifade eden kavrama temerrüt hâlinde risk denilmektedir (Aktürk, 2016). Temerrüt hâlinde risk bakiyesi, nakdi kredilerin ile gayri nakdi kredilerin kredi dönüşüm oranıyla çarpımının toplanması suretiyle hesaplanmaktadır (Kanat, 2020).

Temerrüt hâlinde risk hesaplamasının geri ödeme planları, yeniden finansman imkânı, balon ödemeler, kredi limit kullanımlarındaki değişiklikler, temerrüt öncesi risk azaltım aksiyonlarını da içerecek şekilde nasıl değişeceğini yansıtmış olması beklenmektedir (Global Public Policy Committee, 2016).

2.2. TFRS 9 Standardının Gayrinakdi Kredi Karşılıkları Üzerine Etkisi

Çalışmada kredi kartı adedi yüksek ve finansal tablo dipnotlarında kredi kartı bakiyelerini detaylı olarak sunan İşbank, Akbank, Yapı ve Kredi Bankası ve Garanti Bankası verilerinden yararlanılmıştır.

Tablo 3

2016-2020 yılları arasında 4 bankaya ait gayri nakdi kredi bakiyeleri ve karşılıkları (Bin TL)

Banka	Tür	2020	2019	2018	2017	2016
GARAN	Temerrüt Etmemiş	1.434.029	1.539.690	974.609	370.339	355.861
	Temerrüt Etmemiş	81.711.066	81.630.427	84.230.351	68.516.128	68.200.685
	Karşılıklar	809.936	537.247	282.169	127.417	134.609
	Rezerv Oranı	0,010	0,006	0,003	0,002	0,002
	NPL Oranı	0,017	0,019	0,011	0,005	0,005
İŞBANK	Temerrüt Etmemiş	909.307	1.022.354	545.107	347.586	297.323
	Temerrüt Etmemiş	202.730.928	156.749.701	150.903.665	145.108.419	112.687.491
	Karşılıklar	694.245	537.247	365.941	177.964	120.311
	Rezerv Oranı	0,003	0,003	0,002	0,001	0,001
	NPL Oranı	0,004	0,006	0,004	0,002	0,003
AKBANK	Temerrüt Etmemiş	939.098	258.506	258.445	180.677	198.157
	Temerrüt Etmemiş	118.525.438	109.439.577	116.801.044	111.191.040	101.620.937
	Karşılıklar	500.379	304.813	388.224	131.983	205.654
	Rezerv Oranı	0,004	0,003	0,003	0,001	0,002
	NPL Oranı	0,008	0,002	0,002	0,002	0,002
YKBANK	Temerrüt Etmemiş	987.003	1.175.798	1.079.128	944.029	875.166
	Temerrüt Etmemiş	192.667.782	162.254.940	151.004.470	211.264.326	133.400.779
	Karşılıklar	1.061.681	926.819	865.369	356.956	351.176
	Rezerv Oranı	0,005	0,006	0,006	0,002	0,003
	NPL Oranı	0,005	0,007	0,007	0,004	0,007

İlk etapta çalışmada yer verilen Bankalara ait kredi kart adetlerine ve kredi kartı harcama limit taahhüt bakiyelerine yer verilmiştir. Çalışmada 2016-2020 yılları arasındaki gayrinakdi kredi temerrüt etmiş ve etmemiş bakiyeleri, gayrinakdi kredi karşılıkları raporlanmıştır. 2018 yılı TFRS 9 açısından milat tarih olduğundan sağlıklı karşılaştırma yapmak adına öncesinde ve sonrasındaki 2 yıl verileri kullanılmıştır. Bir sonraki başlıkta ise TFRS 9 standardı öncesi ve sonrasındaki kredi kartı karşılık hesaplaması ve muhasebesine ilişkin değişiklikler ele alınacaktır.

2.2.1. Çalışmada Kullanılan Bankalara Ait Kredi Kart Adet ve Limitleri

Kredi kartı adedinde sektör toplamının yıllar itibarıyla yarısı kadar pazar payına sahip 4 adet bankaya ait kredi kartı adet sayılarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 4

2016-2020 Yılları Arasında Bankaların Kredi Kart Adetleri (Milyon)

Banka/Yıl	2016	2017	2018	2019	2020
Yapı ve Kredi	10,5	11,1	11,8	11,9	11,9
Garanti	9,8	10,2	10,1	10,1	10,3
İşbank	7	7,3	7,7	8,1	8,8
Akbank	6	6,6	6,6	6,5	6,5
Toplam	33,3	35,2	36,2	36,6	37,5
Sektör Toplam	58	62	66	70	76

Kaynak: Tablodaki bankaların faaliyet raporları, bkm.com.tr/kart-sayilari

Kredi kart adetleri tek başına bir gösterge olmamakta bu anlamda bankaların bu kredi kartları için ne kadar limit taahhüt ettikleri bilgisine de ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda 2016-2020 yılları arasında Bankalar için kredi kartı harcama limit taahhüt bakiyelerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 5

2016-2020 Banka Kredi Kartı Harcama Taahhüt Bakiyeleri (Milyar TL)

Banka/Yıl	2016	2017	2018	2019	2020
Yapı ve Kredi	30	33	35	41	48
Garanti	28	29	32	37	46
İşbank	22	24	27	31	38
Akbank	17	18	19	23	29
Toplam	97	104	113	132	161
Sektör Toplam	-	-	208	259	338

Kaynak: www.tbb.org.tr

Yukarıdaki tabloda 2016 ve 2017 yılları için TBB sisteminde veri tutulmaması sebebiyle boş bırakılmış olsa dahi, 2018-2020 yılları arasında söz konusu 4 bankanın limit taahhütlerinin de kart adetleri gibi sektörün yarısı kadar pazar payına sahip olduğu görülmektedir.

2.2.2. Çalışmada Kullanılan Bankalara Ait Gayri Nakdi Kredi ve Kredi Kartı Rezerv ve NPL Oranları

Takibe dönüşüm oranı (NPL), temerrüt ederek takibe intikal etmiş olan kredi bakiyesinin toplam nakit kredi bakiyesine bölünmesi ile bulunur. (Aktuğ, 2019). 2016-2020 yılları arasında, banka finansal tablo dipnotlarından edinilen veriler doğrultusunda oluşturulan Tablo 5'te gayri nakdi kredilerin NPL oranları hesaplanmıştır.

Tablo 6

2016-2020 yılları arasında 4 bankaya ait kredi kartı bakiyeleri ve karşılıkları (Bin TL)

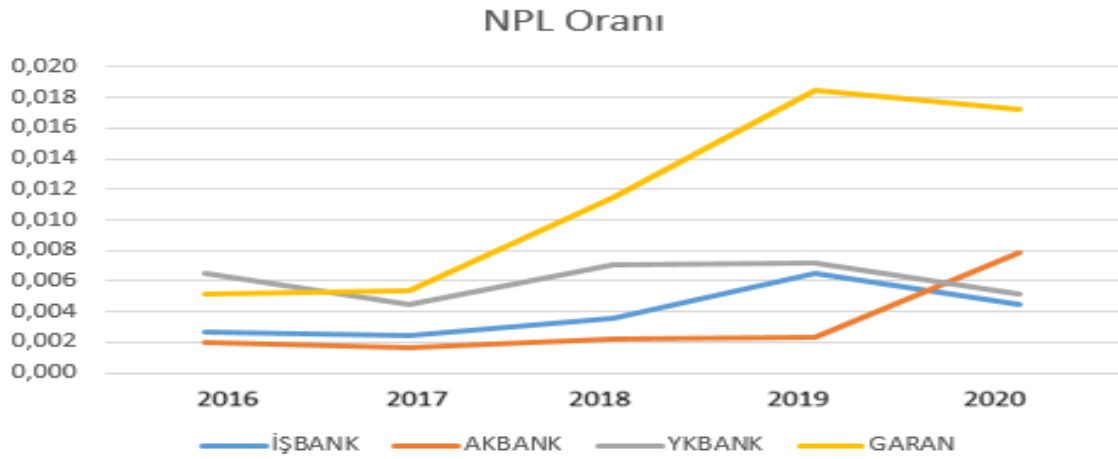
Banka	Tür	2020	2019	2018	2017	2016
GARAN*	Standart nitelikli krediler	28.943.815	23.725.641	21.325.626	21.746.438	18.760.932
	Yakın izlemedeki krediler	4.050.780	3.452.286	3.819.522	523.179	802.128
İŞBANK	Standart nitelikli krediler	23.797.483	18.772.757	16.040.810	14.379.688	12.235.123
	Yakın izlemedeki krediler	1.067.462	1.138.507	1.096.016	1.093.750	1.064.814
	Takipteki krediler	1.139.148	1.458.531	1.098.529	1.059.777	1.042.854
	Özel karşılık (-)	-782.387	-724.964	-753.325	-593.720	-484.849
	Rezerv Oranı	4%	7%	6%	6%	7%
	NPL Oranı	-3%	-3%	-4%	-4%	-3%
AKBANK	Standart nitelikli krediler	20.426.242	14.579.181	13.096.826	13.575.879	12.128.729
	Yakın izlemedeki krediler	1.234.179	1.540.707	1.659.792	473.047	690.487
	Takipteki krediler	877.031	1.029.502	786.652	1.061.586	1.231.259
	Özel karşılık (-)	-1.230.180	-962.410	-928.150	-1.061.586	-1.231.259
	Rezerv Oranı	4%	6%	5%	7%	9%
	NPL Oranı	-5%	-6%	-6%	-7%	-9%
YKBANK	Standart nitelikli krediler	31.612.501	27.731.273	26.266.314	24.580.548	21.729.623
	Yakın izlemedeki krediler	2.241.772	1.397.294	1.676.879	497.954	464.702
	Takipteki krediler	1.152.038	1.240.433	1.142.193	1.434.052	1.639.583
	Özel karşılık (-)	-1.110.797	-1.052.275	-585.693	-1.191.177	-1.386.761
	NPL Oranı	3%	4%	4%	5%	7%
	Rezerv Oranı	-3%	-3%	-2%	-4%	-6%

*Garanti Bankası finansal tablo dipnotlarında kredi kartı takip bakiyesi ve karşılıklarına ilişkin bilgi bulunmadığı için bu bilgiler boş kalmıştır.

Şekil 1

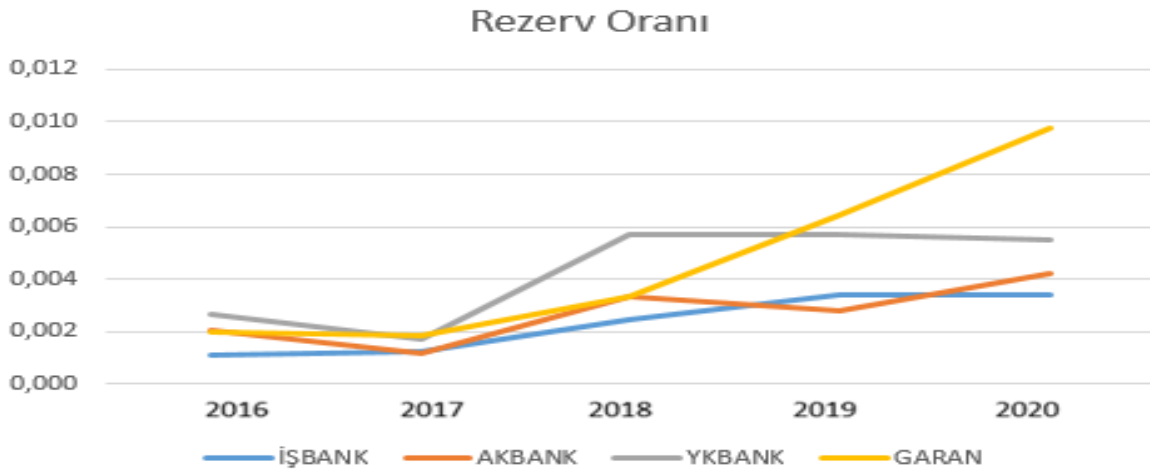
2016-2020 Yılları Arasında 4 Bankanın Gayrinakdi NPL Oranı

Grafikte de görülebileceği gibi TFRS 9 standardının uygulanmaya başlandığı 2018 yılı ve sonrasında Garanti Bankasının gayrinakdi NPL oranında yükseliş olduğu görülse de diğer bankalar bu şekilde keskin bir yükseliş olmadığı görülmüştür. Rezerv oranı olarak nitelendirilen karşılık tutarının kredi riski bakiyesine oranı 2016-2020 yılları arasında Bankaların finansal tablolarından edinilen veriler doğrultusunda hesaplanmıştır.

Şekil 2

2016-2020 Yılları Arasında 4 Bankanın Gayrinakdi Rezerv Oranı

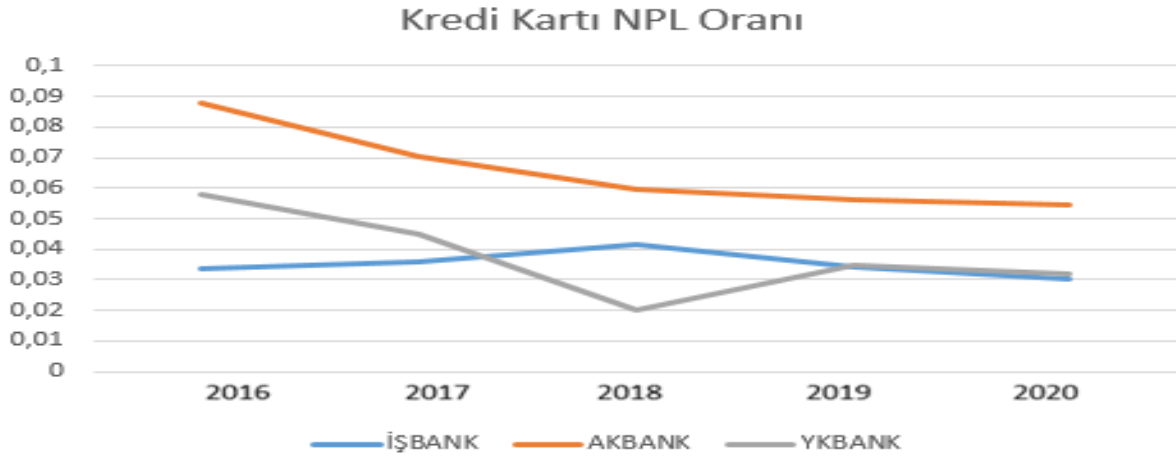

Grafikte de görülebileceği gibi TFRS 9 standardının uygulanmaya başlandığı 2018 yılı öncesinde gayri nakdi krediler için hesaplanan rezerv oranı düşük olmasına rağmen bu yıldan sonra ilgili oran bankalar için artışa geçmiştir. Garanti Bankası için gözlemlenen keskin artış etkisi diğer bankalar için nispeten düşük kalmıştır.

2016-2020 yılları arasında, banka finansal tablo dipnotlarından edinilen veriler doğrultusunda oluşturulan Tablo 6'de kredi kartları için NPL oranları hesaplanmıştır. Garanti Bankasının kredi kartları için takipteki kredi ve karşılık bakiyeleri dipnotlarda yer almadığından analiz dışında bırakılmıştır.

Şekil 3

2016-2020 Yılları Arasında 3 Bankanın Kredi Kartı NPL Oranı

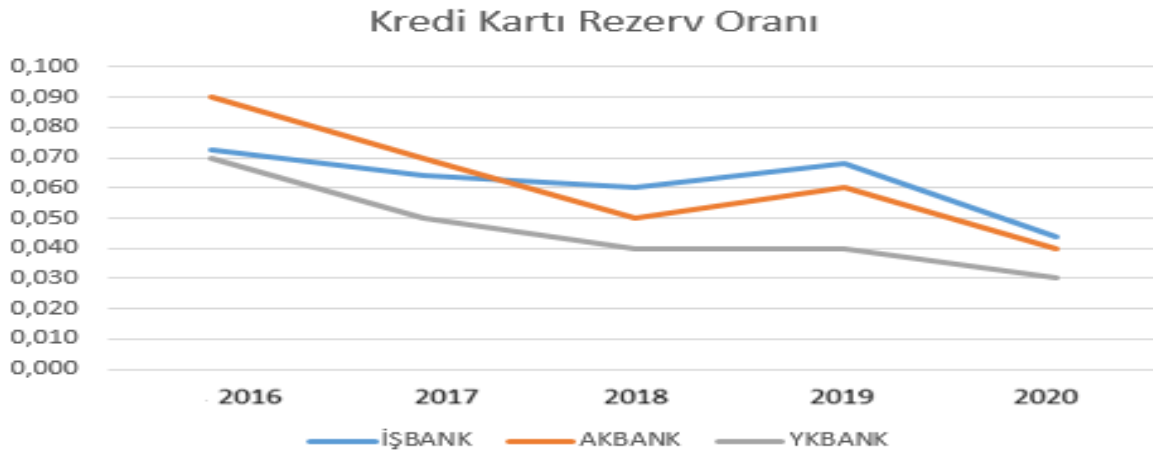

Grafikte görülebileceği gibi TFRS 9 standardının uygulanmaya başlandığı 2018 yılı ve sonrasında kredi kartları NPL oranlarında Yapı ve Kredi Bankası kredi kartı NPL oranında keskin bir düşüş olduğu görülmektedir. Akbank için de bir düşüş olduğu gözlemlense de, İşbankası için bir artış olduğu görülmektedir.

Rezerv oranı olarak nitelendirilen karşılık tutarının kredi riski bakiyesine oranı 2016-2020 yılları arasında Bankaların finansal tablolarından edinilen veriler doğrultusunda hesaplanmıştır.

Şekil 4

2016-2020 Yılları Arasında 4 Bankanın Kredi Kartı Rezerv Oranı

Grafikte görülebileceği gibi TFRS 9 standardının uygulanmaya başlandığı 2018 yılında kredi kartları için hesaplanan rezerv oranı önceki yıllara göre düşük kalmıştır.

2.2.2.1. TFRS 9 Standardının Banka Gayri Nakdi Kredi Karşılıklarına Etkisi

Beklenen kredi zarar karşılığının tespiti için bulunması gereken değişkenler bu başlığa kadar tespit edilmiş ve bu değişkenlerle aşağıdaki tabloda görüleceği gibi TFRS 9 öncesi ve sonrası beklenen kredi zarar karşılığı oranları tespit edilmiştir.

Tablo 7

TFRS 9 Öncesi ve Sonrasında Gayri Nakdi Kredi Karşılık Oranları

Derece	Temerrüt Oranı %	KDO	THK	BKZK Oranı	Eski Karşılık Oranı	Gayrinakdi Risk	TMS 39 (1.Grup)	TFRS 9 (1.Grup)
AAA	0,00	0,50	0,45	0,0000	0,002	10.000,00	20,00	0,00
AA	0,02	0,50	0,45	0,00009	0,002	10.000,00	20,00	0,90
A	0,05	0,50	0,45	0,000225	0,002	10.000,00	20,00	2,25
BBB	0,16	0,50	0,45	0,00072	0,002	10.000,00	20,00	7,20
BB	0,63	0,50	0,45	0,002835	0,002	10.000,00	20,00	28,35
B	3,34	0,50	0,45	0,01503	0,002	10.000,00	20,00	150,30
CCC/C	28,30	0,50	0,45	0,12735	0,002	10.000,00	20,00	1.273,50

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur. Gayrinakdi riski 20.000.-TL x 0,50 (KDO) ile çarpılmıştır.

TFRS 9 standardı öncesinde belirlenen kredi karşılık oranlarına bakıldığında bu çalışma için dahi AAA ve AA notlarına tekabül ettiği görülmekte olup, bunun altında kalan derecelendirme notları için daha düşük karşılık ayrıldığı sonucuna varılmaktadır. Daha doğrusu TFRS 9 öncesindeki uygulamada kredi derecelendirme notu dikkate alınmamakta her müşterinin oranı aynı şekilde atanarak kredi karşılığı hesaplanmaktaydı. Bu durumun doğal sonucu olarak tablodan da görülebileceği üzere TFRS 9 sonrasında gayri nakdi kredilerin karşılıklarında artış bulunmaktadır.

2.3. TFRS 9 Öncesi ve Sonrası Kredi Kartı Karşılıkları ve Muhasebeleştirilmesi

Kredi kartları limitin kullanılmayan kısmı için gayri nakdi kredi, kullanılan limit ise nakdi kredi olarak muhasebeleştirilmektedir. Bu sebeple TFRS 9 standardı uygulanmaya başlandıktan sonra değişiklikler meydana gelmiştir. Kredi kartlarının tahsisi sırasında ve kullanıldıktan sonraki muhasebeleştirmelere aşağıdaki kayıtlarda gösterilmektedir (İbiş vd., 2018: 227-230).

Aybüke S....., Z Bankası kredi kartı için başvuruda bulunmuş, Banka başvuruyu kabul etmiş ve Aybüke S.....'e 20.000.-TL limit tahsis edilmiştir.

-----11/11/2020-----

978 TAAHHÜTLERDEN ALACAKLAR	20.000	
980 TAAHHÜTLERDEN BORÇLAR		20.000
980.10 Kredi Kartı Harcama Limit Taahhütleri		

Kartı kendisine teslim edilen Aybüke S....., Z Bankası internet şubesinde acil nakit ihtiyacı için 10.000.-TL nakit avans çekmiştir.

-----12/11/2020-----

116 KISA VADELİ DİĞER KREDİLER	10.000	
116.21 Bireysel Kredi Kartları Taksitsiz		
300 TASARRUF MEVDUATI-		10.000

Nazım hesaplarda gösterilen kredi kartı limitinden yapılan harcamalar ters kayıt yapılarak düşürülecektir.

-----12/11/2020-----

980 TAAHHÜTLERDEN BORÇLAR	10.000	
980.10 Kredi Kartı Harcama Limit Taahhütleri		
978 TAAHHÜTLERDEN ALACAKLAR		10.000

Buraya kadar olan muhasebe kayıtlarında değişiklik olmasa da ilgili işlemlerin karşılıklarının hesaplanması ve muhasebeleştirilmesinde TFRS 9 öncesi ve sonrası için farklılıklar bulunmaktadır.

2.3.1. TFRS 9 Öncesi Kredi Kartı Karşılıkları ve Muhasebeleştirilmesi

Bankalarca uygulanacak tekdüzen hesap planı ve izahnamesinde; 35000-Genel Karşılıklar skontunun Bankaların Karşılık Yönetmeliğinde belirlenen usul ve esaslar dâhilinde ayırdıkları genel karşılıkların kaydedilmesine özgü pasif nitelikli bir hesap olduğu belirtilmektedir. Bu skont ile 820034-Genel Karşılık Giderleri skontunun karşılıklı çalıştığı bilgisine ayrıca yer verilmektedir. 35000-Genel Karşılıklar skontunun altında da 350000-1.Grup kredi ve alacaklar için ayrılanlar ve 350002-Gayrinakdi krediler için ayrılanlar şeklinde iki farklı skontun bulunduğu görülmektedir (BDDK, 2007).

Bir önceki başlıkta yer alan müşterinin 1.Grup-standart nitelikli kredisi olduğu göz önünde bulundurularak örnekteki müşterinin kredi kartı için ayrılacak karşılık hesaplaması ve muhasebesine aşağıda yer verilmiştir.

Kredi Kartı Harcama Limit Taahhütleri: 10.000.-TL

Kredi Kartı Limitinden Harcanan Nakit Avans: 10.000.-TL

1.Grup-Standart Nitelikli Nakdi Kredi Genel Karşılık Oranı: 0,01

1.Grup-Standart Nitelikli Gayri Nakdi Kredi Genel Karşılık Oranı: 0,002

Hesaplanan Kredi Karşılık Tutarı: $(10.000 \times 0,01) + (10.000 \times 0,002) = 120$ TL

-----12/11/2020-----		
820034 GENEL KARŞILIK GİDERLERİ	120,00	
350000 1.GRUP KREDİLER İÇİN		100,00
350002 GAYRİNAKDİ KREDİLER İÇİN		20,00

Örnekte muhasebe kaydında da görülebileceği üzere kredi kartının hem gayrinakdi, hem de nakdi kısmı için farklı oranlardan genel karşılık ayrılmıştır. Söz konusu müşterinin kredi derecesi ilgili hesaplamada dikkate alınmamakta, yönetmelik kapsamında belirlenen oranlar dâhilinde hesaplama yapılmaktadır.

2.3.2. TFRS 9 Sonrası Kredi Kartı Karşılıkları ve Muhasebeleştirilmesi

TFRS 9 uygulanmaya başlanan ve uygulanan yeni karşılıklar yönetmeliğinde aşağıdaki hüküm bulunmaktadır:

Bankaların kredileri için TFRS 9 kapsamında karşılık ayrılmaları esastır. Bu Yönetmelik uygulamasında TFRS 9 kapsamında ayrılan karşılıklardan; On iki aylık beklenen kredi zarar karşılığı tutarları ve borçlunun kredi riskinde önemli derecede artış nedeniyle ayrılan ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı tutarları genel karşılık olarak, borçlunun temerrüdü dolayısıyla ayrılan ömür boyu beklenen kredi zarar karşılığı tutarları özel karşılık olarak addedilir (BDDK, 2016).

Bankalarca uygulanacak tekdüzen hesap planı ve izahnamesinde; TFRS 9 Standardına göre hesaplanan tüm beklenen zarar karşılığı giderlerinin 82004-Beklenen Zarar Karşılıkları Giderleri skontunda izlendiği belirtilmiştir. Bu hesap, 182-Beklenen Zarar Karşılıkları (-) ve

35010-Gayrinakdi Krediler Beklenen Zarar Karşılıkları ile karşılıklı olarak çalışmaktadır. 35010-Gayrinakdi Krediler Beklenen Zarar Karşılıkları skontu, TFRS 9 standardına göre gayrinakdi krediler için hesaplanan beklenen zarar karşılığı tutarlarının izlendiği hesap olmaktadır. 182-Beklenen Zarar Karşılıkları skontunun altında ise 18200-12 Ay Beklenen Zarar Karşılığı skontu bulunmaktadır (BDDK, 2019).

Kredi Kartı Harcama Limit Taahhütleri: 10.000.-TL

Kredi Kartı Limitinden Harcanan Nakit Avans: 10.000.-TL

Müşteri Kredi Derecesi: A

Müşteriye Atanan Temerrüt Oranı: 0,05

Temerrüt Hâlinde Kayıp Oranı: 0,45

Kredi Dönüşüm Oranı: 0,50

Hesaplanan Kredi Karşılık Tutarı: $(10.000*0,50*0,05*0,45)+(10.000*0,05*0,45)=337,50$ TL

-----12/11/2020-----		
82004 BEKLELEN ZARAR KARŞILIKLARI GİDERLERİ	337,50	
18200 12 AY BEKLELEN ZARAR KARŞILIĞI (-)		225,00
35010 GAYRİNAKDİ KREDİLER BKZK		112,50

Örnekte muhasebe kaydında da görülebileceği üzere TFRS 9 öncesinde muhasebe kaydında her iki karşılık skontu da genel karşılık olsa da TFRS 9 sonrasında genel karşılık skontunun yalnızca müşteri tarafından kullanılmayan kredi kartı limitinin karşılığı için kullanıldığı görülmektedir.

Sonuç

Çalışma kapsamında kamuya aydınlatma platformuna ilân edilen faaliyet raporları, finansal tablo ve dipnotlarında yapılan detaylı incelemelerde kredi kartı adet ve limitlerinde Bankacılık sektörünün yarısından pay alan 4 adet bankanın verileri kullanılmıştır.

Beklenen kredi zarar karşılığı oranı hesabı için bu çalışma kapsamında bir model kurulmamıştır. Bunun yerine temerrüt oranı için S&P tarafından hazırlanan 1 yıllık ortalama kümülatif temerrüt oranları, temerrüt hâlinde kayıp oranı için BDDK'nın Ekim 2020 tarihli Basel 3 Final Yerel Sayısal Etki Çalışması Sonuçları duyurusunda yer verilen temerrüt hâlinde kayıp oranı ve son olarak kredi dönüşüm oranı için 01.11.2006 tarihli "Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik" kapsamında belirlenen kredi dönüşüm oranı kullanılmıştır. Bu oranlar üzerinden hesaplanan BKZK oranının kredi derecelendirme notu bazında değişkenlik gösterdiği görülmüştür. Öte yandan TFRS 9 öncesinde bu oran kredi derecelendirme bazında farklılaşmamakta her müşteri için kredi sınıfı ve kredi türü bazında belirlenen sabit oranlar üzerinden hesaplanmaktadır. Bu sebeple TFRS 9 sonrasında gayrinakdi krediler için hesaplanan kredi karşılıklarında belirgin artış olduğu gözlemlenmektedir.

Literatürdeki çalışma (Chen vd., 2020: 1-6) ile bu çalışma kıyaslandığında, gayri nakdi kredi karşılık bakiyelerinin TFRS 9 öncesi olan 2017 ve sonrası olan 2018 yıllarındaki değişimlerinin Garanti, İşbank, Akbank ve Yapı Kredi Bankası için sırasıyla %121, %106,

%194, %142 olduğu görülmüştür. Her ne kadar gayri nakdi kredi karşılık bakiyesindeki bu artış literatürdeki çalışma ile uyumlu olsa da, kredi kartı karşılık bakiyeleri için aynı durum söz konusu olmamaktadır. İşbank, Akbank ve Yapı Kredi Bankasının kredi karşılık bakiyelerinin 2017 ve 2018 yılları arasında sırasıyla %27, -%13, -%51 oranında değişiklik gösterdiği görülmüştür. Literatürdeki bir diğer analizde ise rezerv oranının TFRS 9 uygulanmaya başlandıktan sonra düştüğü şeklindedir. Bu durum İşbankası için %3,6'dan %4,1'e yükseliş, Akbank için %7'den %6'ya düşüş ve Yapı Kredi Bankası için %4,5'dan %2'ye düşüş şeklinde gerçekleşmiştir. İşbankası verileri haricindeki diğer iki banka verilerinin literatürdeki çalışma ile uyumlu olduğu sonucunu göstermektedir. Yapılan karşılaştırmalı analiz sonucunda 2016-2020 yılları arasında bankalarda gayrinakdi kredilerin ve kredi kartlarının NPL oranında kayda değer bir değişiklik gözlemlenmemiştir. Sonuç olarak, ileri dönemde konuya ilişkin verilerin artmasına bağlı olarak daha kapsamlı ve istatistikî analizler yapılabileceği öngörülmektedir. İleride yapılacak araştırmalarda standardın daha uzun süreli etkileri bu anlamda analiz edilebilir.

TFRS 9 standardı kredi kartı karşılıklarının muhasebeleştirilmesinde de farklılıklar getirmiştir. TFRS 9 öncesinde kredi kartı karşılıkları genel karşılık skontlarında muhasebeleştirilmektedir. TFRS 9 öncesinde müşterinin türü önemli olmamakta, kredinin türü ve sınıfı bazında yönetmelikte belirlenen oranlar üzerinden beklenen kredi zarar karşılığı hesaplanmaktadır. TFRS 9 uygulanmaya konulduktan sonra genel karşılık skontları yalnızca gayrinakdi kredilerin karşılıkları için kullanılmakta, nakdi krediler için karşılıklar aktifte düzenleyici bir skontta muhasebeleştirilmektedir. TFRS 9 standardı sonrasında artık müşterinin kredi derecesi önemli olmakta, temerrüt olasılığı müşteriye göre değişkenlik göstermektedir. Aynı şekilde kredilerin sınıflandırmasına göre farklı temerrüt olasılıkları söz konusu olmaktadır. Gayrinakdi kredi bakiyelerinde ise kredi dönüşüm oranı uygulanmak suretiyle temerrüt hâlinde risk bakiyesi hesaplanmakta ve sonrasında belirlenen BKZK oranı ile karşılık bakiyesi tespit edilmektedir. Çalışma sonucunda bankacılık sektörü için, özellikle kredi kartına kullanılsa dahi karşılık ayrılıyor olması sebebiyle, müşterilerin kredi kartı kullanımında istekli olmaması ve uzun süredir işlem yapılmıyor olması gibi durumlarda kredi kartı harcama limitlerini iptal ederek karşılık bakiyelerini kontrol etme stratejisi geliştirmeleri yönünde bir öneri sunulmuştur.

Extended Abstract

Credit card spending limits, which are accepted as non-cash loans, are financial instruments that are converted into cash upon the use of the customer. TFRS 9 Financial Instruments standard was implemented for banks after 2018. TFRS 9 introduces a number of new standards for the impairment of financial instruments and loan loss provisions. Naturally, the implementation of the standard has brought about changes in legal regulations, and in this sense, there have been changes in the regulation of the procedures and principles regarding the classification of loans and the provisions to be set aside for them.

TFRS 9 standard has introduced the concept of expected credit loss. In this sense, banks that previously measured impairment with the incurred loss model have adopted the expected credit loss model with TFRS 9. Expected credit loss provision (ECLP) is divided into two categories; 12-month and lifetime. Although the five groups of loan classes in the provisions

regulation have not changed, the provisions to be set aside for them have changed. Prior to TFRS 9, there were two types of provisions; general and specific provisions. General provisions were made for Group 1 and 2 loans and specific provisions were made for the remaining 3 classes. After TFRS 9, this situation has changed and 12-month ECLP is calculated only for group 1 loans and lifetime ECLP is calculated for the other four groups.

ECLP is calculated by multiplying the probability of default, loss given default, risk given default, and the effective interest rate used as discount rate. The probability of default is calculated using statistical methods such as logistic regression and a 5-year historical data set. For this reason, the study utilizes the average cumulative default rates for the period between 1981 and 2020, which are already available from a rating agency. Again, statistical methods are used in the calculation of loss given default and should be based on historical data of at least seven years. For this reason, it is preferred to use the rate of 45% recommended by the Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA) for credit cards in this study. In case of default, the risk amount is determined by multiplying the risk amount by the rate expressed as the credit conversion rate, since the credit cards are studied in the risk section. For this purpose, the regulation assigns a credit conversion rate of 50% to the unused portion of the credit card limit, which is the non-cash portion. In the last case, the differences will be revealed by calculations for pre- and post-standardisation over the average probability of default recorded by the S&P and the loss given default and default amounts recommended by the legal regulations.

In the literature review, a foreign article on credit cards and the provision issue was found. In this article, it is determined that with the implementation of TFRS 9 standard, there has been an increase in the provisions set aside for credit cards; on the other hand, there has been a decrease in the reserve ratios expressed as the ratio of the provision amount to the credit card risk balance. In this study, in addition to the reserve ratio discussed in the related article, a separate evaluation for the non-performing loan ratio (NPL) is also included to contribute to the literature. A comparative analysis was carried out by selecting 2 years before and 2 years after TFRS 9 with the data of 4 banks that have a market share of half of the sector total in the number of credit cards. The study first analyses the reserve and NPL ratios of non-cash loan balances obtained from bank financial statement footnotes. Although there was an increase in the NPL ratio for Garanti Bank in 2018 and after the implementation of the TFRS 9 standard, it was determined that there was not such a sharp increase in other banks. A similar result was observed in the reserve ratios, where Garanti Bank's ratio increased in 2018 and afterwards, while the ratios of the other three banks increased slightly in the same period. When it comes to credit cards for the analysis in the study, since Garanti Bank did not specify any details for credit cards in its financial statement footnotes, the analysis was continued with the other 3 banks at this stage. However, since the credit card and non-cash market share of this bank is high, it is not excluded from the study. As a result of the analysis made on the data of the remaining 3 banks; it is observed that there is a sharp decrease in the credit card NPL ratio of Yapı ve Kredi Bank in 2018 and afterwards. A decrease is also observed for Akbank, however, there is an increase in that ratio for İşbank. It is observed that all 3 banks showed a decrease in credit card reserve ratios. It is understood that this situation is consistent with the study in the literature.

In this study, a simple model is designed for credit cards in accordance with TFRS 9 standard using the rates in the legislation and credit rating agency default rates. Table 5 shows the figures before and after the standard in comparison. While lump sum rates were used before the standard, TFRS 9 standard has changed this and introduced a provisioning mechanism based on the credit rating of the companies. Accordingly, in the expected credit loss provision model, whilst no provision is allocated to the customer with AAA credit rating, a provision up to 12.73% of the credit risk can be allocated to the customer with CCC credit rating. This percentage may differ for banks that perform their own credit rating modelling.

Another issue that the study will contribute to the literature is the changes brought by the implementation of the ECLP to banking accounting. In the pre-TFRS 9 application, loan provisions were tracked in general provision line item, but with the implementation of TFRS 9, ECLP started to be calculated and recorded in the ledgers for the used limit of the credit card. For the unused limit of the credit card, loan provisions will continue to be calculated and tracked in the general provision line item.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti hâlinde Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.

Yazar Katkısı: Yazarların katkısı aşağıdaki gibidir;

Giriş: 1. yazar

Literatür: 1. yazar

Metodoloji: 1. yazar

Sonuç: 2. yazar

1. yazarın katkı oranı: %90. 2. yazarın katkı oranı: %10.

Conflict of Interest: The authors declare that they have no competing interests.

Ethical Approval: The authors declare that ethical rules are followed in all preparation processes of this study. In the case of a contrary situation, Artvin Coruh University International Journal of Social Sciences has no responsibility, and all responsibility belongs to the study's authors.

Author Contributions: author contributions are below;

Introduction: 1. author

Literature: 1. author

Methodology: 1. author

Conclusion: 2. author

1st author's contribution rate: %90, 2nd author's contribution rate: %10.

Kaynakça

- Akbank AŞ, (2023). Finansallar, <https://www.akbankinvestorrelations.com/tr/> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.
- Arslan, A. (2022). *Beklenen kredi zararlarının ölçümü, raporlanması ve uluslararası muhasebe standartlarına uyum düzeyinin belirlenmesi: bankacılık sektöründe bir uygulama*. Türkiye Bankalar Birliği. https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/8855/Kitap-Beklenen_Kredi_Zararlarinin_Olcumu.pdf adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.
- Akpelvan, S. (2020). *TFRS 9 finansal araçlar standardı kapsamında beklenen kredi zarar modelinin türk bankacılık sektöründe uygulanması ve bankaların karlılık yönetimi eğilimlerine etkisi üzerine bir araştırma*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Galatasaray Üniversitesi.
- Aktürk, A. (2019). Ufrs 9 finansal araçlar kapsamında yeni değer düşüklüğü modeli ve bankacılık sektörüne etkileri. *Mali Çözüm Dergisi*, 26(137), 133-143.
- Bankalararası Kart Merkezi, (2023). Kart sayıları, <https://bkm.com.tr/kart-sayilari/> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.
- Basel Committee on Banking Supervision. (2006). *Sermaye ölçümü ve sermaye standartlarının uluslararası düzeyde uyumlaştırılması*. https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/duyuru_basel_0001_09.pdf adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.

- Atıf / Citation:** Süner, M. ve Çinko, L. (2023). TFRS 9 finansal araçlar standardının bankaların gayrinakdi kredi karşılıklarına etkisi: Kredi kartları üzerine inceleme. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 446-463. DOI: <https://doi.org/10.22466/acusbd.1380924>
- BDDK. (2020). *Basel 3 final yerel sayısal etki çalışması sonuçları*. <http://www.bddk.org.tr/Duyuru/EkGetir/717?ekId=740> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.
- BDDK. (2020). *Türk bankacılık sektörü temel göstergeleri*. <https://www.bddk.org.tr/Duyuru/EkGetir/733?ekId=757> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.
- Chen, Y., Yang, C., & Zhang, C. (2020). Study on the influence of ifrs 9 on the impairment of commercial bank credit card. *Applied Economics Letters*, 29(1),1-6. <https://doi.org/10.1080/13504851.2020.1855298>
- Colquitt, J. (2007). *Credit risk management how to avoid lending disasters and maximize earnings*. McGraw Hill.
- Çakır, Y. (2020). *Güncellenmiş tfrs 9 finansal araçlar standardı kapsamında muhasebeleştirilen beklenen kredi zararlarının bankacılık sektörüne etkileri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Çiftci, H.N. (2021). Bankacılık sektöründe kredilerin tfrs 9 a göre muhasebeleştirilmesi ve raporlanması-beklenen kredi zararı. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 14(1), 343-361.
- Garanti Bankası AŞ, (2023). Finansal sonuçlar, <https://www.garantibbvainvestorrelations.com/tr/> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.
- Global Public Policy Committee. (2016). *The Implementation of ifrs 9 impairment requirement by banks*. <https://www2.deloitte.com/bd/en/pages/financial-services/articles/2016-gppc-the-implementation-of-ifrs9-impairment-requirements-by-banks.html> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.
- İbiş, C., Çatıkkaş, Ö., & Çelikdemir, N. Ç. (2018). *Banka muhasebesi ilkler ve uygulamalar*. https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7534/Kitap-Banka_Muhasebesi_s.new.pdf adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.
- Kanat, S. (2020). *Kredi zarar modeli yerine tfrs 9 beklenen zarar modelinin bankalarda uygulanması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Okan Üniversitesi.
- Karaarslan, S. ve Gülhan, O. (2020). Tfrs 9'a geçişin türkiyede halka açık bankaların finansal durum tablolarına etkileri. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (86), 111-124.
- Köksal, O., Hazar, A., & Babuşcu, Ş. (2020). Tfrs 9 kredi karşılıkları düzenlemesinin bankaların finansal tablolarına etkisinin analizi. *Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 27-54.
- Özbek, Ö. E. (2019). *Bankacılıkta kredi riski ve türk bankacılık sektörünün kredi riski görünümü*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Başkent Üniversitesi.
- S&P Global Ratings. (2021). *2020 annual global corporate default and rating*. <https://www.maalot.co.il/Publications/TS20210408160139.PDF> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.
- Süner, M. (2020). Bankalarda takipteki krediler için tahakkuk ve reeskont uygulaması ve muhasebeleştirilmesi. *İzmir YMMO Dergisi*, 2(1), 35-41.
- Süner, M. (2020). Bankalarda ertelenmiş vergi işlemlerinin muhasebeleştirilmesi. *İzmir YMMO Dergisi*, 2(1), 12-22.
- T.C. Resmi Gazete. (01.11.2005). 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu (2005). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5411.pdf> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Resmi Gazete. (01.11.2006). Bankaların sermaye yeterliliğinin ölçülmesine ve değerlendirilmesine ilişkin yönetmelik (2006). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/11/20061101-20.htm> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Resmi Gazete. (26.01.2007). Tekdüzen hesap planı ve izahnamesi hakkında tebliğ (2007). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/01/20070126M1-1.htm> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Resmi Gazete. (06.02.2008). Bankalarca kredilerin ve diğer alacakların niteliklerinin belirlenmesi ve bunlar için ayrılacak karşılıklara ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmelikte değişiklik yapılmasına dair yönetmelik (2008). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/02/20080206-13.htm> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Resmi Gazete. (06.09.2014). Kredi riski azaltım tekniklerine ilişkin tebliğ (2014). <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=20029&mevzuatTur=Tebliğ&mevzuatTertip=5> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.

Atıf / Citation: Süner, M. ve Çinko, L. (2023). TFRS 9 finansal araçlar standardının bankaların gayrinakdi kredi karşılıklarına etkisi: Kredi kartları üzerine inceleme. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 446-463. DOI: <https://doi.org/10.22466/acusbd.1380924>

T.C. Resmi Gazete. (14.12.2016). Kredilerin sınıflandırılması ve bunlar için ayrılacak karşılıklara ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmelik (2016). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/yonetmelik/7.5.22599.pdf> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.

T.C. Resmi Gazete. (15.01.2019). TFRS-9 finansal araçlar (2019). https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2019Seti/TFRS/TFRS_9.pdf adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.

T.C. Resmi Gazete. (01.08.2019). Bankalarca uygulanacak tekdüzen hesap planı ve izahnamesi (2019). <https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/1043> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.

Türkiye Bankalar Birliği, (2023). İstatistiki raporlar, <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.

Türkiye İş Bankası AŞ, Yıllık faaliyet raporları mali tablolar ve bağımsız denetim raporları, <https://www.isbank.com.tr/bankamizi-taniyin/yatirimci-iliskileri> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.

Yapı ve Kredi Bankası AŞ, (2023). Faaliyet raporları, <https://www.yapikrediinvestorrelations.com/tr/> adresinden 25.10.2023 tarihinde alınmıştır.

Yıldırım, S. (2018). *UFRS 9'un banka performansına karşılıklar bakımından etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi.